تو خیابان و قطعی‌ها

خبر درست، شایعهٔ دروغ

خبر جعلی، فیلم قدیمی و هشدار تقلبی رو قبل از پخش تشخیص بدید.

مهم‌ترین سه کار

۱ **قبل از فرستادن هر خبر، ببینید اول کی و کجا منتشرش کرده.**

۲ **خبر مهم رو با دست‌کم یه منبع مستقل دیگه مقایسه کنید.**

۳ **هشدار تخلیه رو از خود صفحهٔ رسمی چک کنید، نه از اسکرین‌شات.**

این راهنما و همهٔ راهنماهای دیگه، رایگان، اینجاست:

iranuncensored.com/fa/ready/news

یا این کد رو با دوربین گوشی اسکن کنید.

آخرین به‌روزرسانی: ۱ نوامبر ۲۰۲۶

۱ چرا وقت بحران دروغ زیاد می‌شه

خیلی‌ها خبر ساختگی پخش می‌کنن رژیم، گروه‌های مختلف و آدم‌های فرصت‌طلب وقت بحران خبر ساختگی پخش می‌کنن. ترس و عجله باعث می‌شه بی‌فکر بفرستیم.

پیامک جعلی به اسم نهادها تو خرداد ۱۴۰۴ پیامک‌هایی پخش شد که خودشون رو جای نهادهای رسمی جا می‌زدن، لینک آلوده داشتن یا دروغ می‌گفتن گوشی‌ها منفجر می‌شن.

رسانهٔ رسمی رژیم دروغ می‌گه صدا و سیما سال‌ها اعتراف اجباری پخش کرده؛ طبق گزارش FIDH و عدالت برای ایران دست‌کم ۳۵۵ نفر تو ده سال. خبرش رو بدون مقایسه باور نکنید.

فیلم قدیمی با برچسب امروز فیلم یه اتفاق قدیمی یا یه کشور دیگه رو به اسم خبر امروز پخش می‌کنن. فیلم واقعی هم ممکنه مال امروز نباشه.

۲ چهار سؤال قبل از باور کردن

کی اول منتشرش کرده؟ منبع اصلی رو پیدا کنید، نه آخرین کسی که فرستاده. «از یه آشنا شنیدم» منبع نیست.

مال کیه؟ ببینید فیلم یا خبر مال چه روزیه. فصل، لباس آدم‌ها، هوا و تابلوها اغلب لو می‌دن که مال امروز نیست.

یه منبع مستقل دیگه هم می‌گه؟ خبر مهم رو با دست‌کم یه منبع دیگه که به اولی ربط نداره مقایسه کنید. چند کانالی که از هم کپی کردن، یه منبع حساب می‌شن.

عکس رو جست‌وجوی تصویری کنید وقتی اینترنت دارید، عکس یا یه فریم از فیلم رو تو جست‌وجوی تصویری گوگل یا Yandex بدید تا ببینید قبلاً کجا منتشر شده.

۳ پیام صوتی، اسکرین‌شات و لینک

پیام صوتی فورواردی رو جدی نگیرید پیام صوتی ناشناس از «یه آشنا تو سپاه» یا «یه پرستار» تقریباً هیچ‌وقت قابل چک کردن نیست. تا تأیید نشده، دست‌به‌دستش نکنید.

اسکرین‌شات رو می‌شه ساخت اسکرین‌شات یه پست یا اطلاعیه رو تو یه دقیقه می‌شه جعل کرد. خود پست رو تو صفحهٔ اصلی پیدا کنید.

لینک تو پیام خبری رو باز نکنید خیلی از «خبر فوری»ها برای اینه که روی لینک بزنید. لینک ممکنه بدافزار یا صفحهٔ ورود تقلبی باشه.

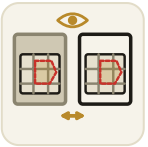
«اینترنت فلان ساعت وصل می‌شه» این پیام‌ها وقت قطعی زیاد دست‌به‌دست می‌شن. تا منبع روشنی نداره، باورش نکنید و برنامه‌تون رو روش نچینید.

هیچ‌وقت روی لینکی که همراه یه «خبر فوری» اومده نزنید.

۴ هشدار تخلیه: درست یا جعلی؟

هشدارهای خرداد ۱۴۰۴ از کجا اومد هشدارهای تخلیهٔ خرداد ۱۴۰۴ رو ارتش اسرائیل به فارسی و با نقشهٔ منطقه، از حساب فارسی‌زبان خودش تو X منتشر کرد.

با خود صفحهٔ رسمی تطبیق بدید اسکرین‌شات یا پیام فورواردی رو کافی ندونید. اگه دسترسی دارید، ببینید همون هشدار با همون نقشه تو صفحهٔ رسمی خودش هست یا نه.

محدوده رو دقیق بخونید هشدارها یه محدودهٔ مشخص رو روی نقشه نشون می‌دادن، مثلاً بخشی از یه منطقهٔ شهرداری تهران. ببینید محدوده دقیقاً کجاست.

اگه نمی‌شه چک کرد، احتیاط کنید اگه نمی‌تونید چک کنید ولی نزدیک یه پایگاه نظامی یا ساختمان امنیتی هستید، دور شدن موقت معمولاً کم‌خطرتر از موندنه.

۵ خودتون منبع دروغ نشید

چیزی که چک نکردید رو نفرستید اگه مطمئن نیستید، نفرستید. اگه هم می‌فرستید، صاف بنویسید «تأیید نشده».

چند رسانه رو با هم مقایسه کنید به یه شبکه یا یه کانال بسنده نکنید. خبر رو از چند رسانهٔ مختلف بشنوید و ببینید کجاها با هم جور درمیاد.

اشتباه‌تون رو اصلاح کنید اگه فهمیدید خبری که فرستادید غلط بوده، به همون آدم‌ها بگید. این کار اعتماد می‌سازه.

درست یا غلط؟

باور غلط **«اگه تو چند تا گروه دیدمش، پس راسته.»**

درستش خبر دروغ هم سریع تو گروه‌ها پخش می‌شه. تعداد فوروارد مدرک درستی نیست؛ منبع اصلی مهمه.

باور غلط **«فیلم که دروغ نمی‌گه.»**

درستش فیلم واقعی می‌تونه مال یه سال دیگه یا یه کشور دیگه باشه، یا جوری بریده بشه که معنیش عوض بشه.

باور غلط **«هر چی صدا و سیما تکذیب کنه، حتماً راسته.»**

درستش دروغ گفتن رژیم هر شایعه‌ای رو راست نمی‌کنه. هر خبر رو جدا با منبع مستقل چک کنید.

فهرست آماده‌شدن

- [ ] چند رسانهٔ مستقل برای مقایسهٔ خبر می‌شناسم
- [ ] می‌دونم هشدارهای تخلیه از کدوم صفحهٔ رسمی منتشر می‌شه
- [ ] بلدم عکس رو جست‌وجوی تصویری کنم
- [ ] روی لینک پیام‌های خبری ناشناس نمی‌زنم
- [ ] به خانواده گفتم پیام صوتی ناشناس رو فوروارد نکنن

سه تمرین

جواب‌ها آخر فایله.

۱. اینترنت قطعه. تو گروه محله یه اسکرین‌شات میاد: «هشدار تخلیه برای محلهٔ شما، یه ساعت وقت دارید» با لوگوی یه صفحهٔ رسمی. چی کار می‌کنید؟

الف) فوراً برای همهٔ گروه‌ها می‌فرستید تا کسی جا نمونه

ب) از تلویزیون ماهواره‌ای یا رادیو تطبیقش می‌دید و تا اون موقع اگه نزدیک یه پایگاه یا ساختمان امنیتی هستید، موقتاً دور می‌شید

ج) چون اسکرین‌شاته و نمی‌شه چک کرد، کلاً نادیده‌ش می‌گیرید

۲. یه پیام صوتی دست‌به‌دست می‌شه که «یه پرستار» می‌گه آب شهر رو مسموم کردن. هیچ منبعی نداره. چی کار می‌کنید؟

الف) فوروارد نمی‌کنید، از چند منبع جدا می‌پرسید و تا روشن شدن از آب بطری یا ذخیره‌شده استفاده می‌کنید

ب) برای خانواده می‌فرستید، شاید راست باشه

ج) باورش می‌کنید، چون پرستارها دروغ نمی‌گن

۳. یه فیلم از یه انفجار بزرگ با عنوان «همین الان، تهران» به دست‌تون می‌رسه. تو فیلم برف میاد، ولی الان تابستانه. چی کار می‌کنید؟

الف) می‌فرستید، چون انفجار که واقعیه

ب) فقط برای چند دوست نزدیک می‌فرستید

ج) نمی‌فرستید؛ احتمالاً قدیمی یا مال جای دیگه‌ست و وقتی اینترنت داشتید جست‌وجوی تصویری می‌کنید

منبع‌ها

Filterwatch, Network Monitoring June 2025 (fake SMS, impersonation, malicious links)
https://filter.watch/english/2025/06/19/network-monitoring-june-iran-internet-status-week-1-of-israel-iran-war/

Ynet News, IDF Persian spokesperson warns Tehran residents (map of District 3, June 2025)
https://www.ynetnews.com/article/vxpjsobxk

FIDH and Justice for Iran, report on forced confessions broadcast by IRIB (2020)
https://www.fidh.org/en/region/asia/iran/iran-new-report-demands-end-to-the-rampant-use-of-forced-confessions

جواب تمرین‌ها

۱. ب) از تلویزیون ماهواره‌ای یا رادیو تطبیقش می‌دید و تا اون موقع اگه نزدیک یه پایگاه یا ساختمان امنیتی هستید، موقتاً دور می‌شید. اسکرین‌شات رو راحت می‌شه جعل کرد و پخشش ممکنه وحشت بیخود بسازه. ولی نادیده گرفتن کامل هم خطرناکه. تطبیق بدید و تا اون موقع احتیاط کنید.

۲. الف) فوروارد نمی‌کنید، از چند منبع جدا می‌پرسید و تا روشن شدن از آب بطری یا ذخیره‌شده استفاده می‌کنید. پیام صوتی بی‌منبع رو نمی‌شه چک کرد و فوروارد کردنش ترس رو چند برابر می‌کنه. مصرف آب ذخیره‌شده تا روشن شدن ماجرا ضرری نداره و پخش شایعه هم نمی‌کنید.

۳. ج) نمی‌فرستید؛ احتمالاً قدیمی یا مال جای دیگه‌ست و وقتی اینترنت داشتید جست‌وجوی تصویری می‌کنید. فیلم واقعی با تاریخ دروغ هم خبر جعلیه. برف تو تابستان یعنی فیلم مال امروز نیست. فرستادن به چند دوست هم شروع همون پخشه.

ایران بدون سانسور

راهنمای ایمنی برای روزهای سخت

همهٔ راهنماهای «آماده باشیم»

همه‌شون رایگان و به فارسی. هر کدوم که لازم دارید رو بخونید و برای خانواده و دوست‌هاتون بفرستید.

اگه حمله شد

- نقشهٔ خانواده از همین امروز
- کیف اضطراری و ذخیرهٔ خونه
- وقت حمله کجا پناه بگیرید
- بعد از یه انفجار نزدیک
- رفتن از شهر، کی و چطور
- دود، مواد شیمیایی و تأسیسات هسته‌ای

تو خیابان و قطعی‌ها

- امن موندن تو تجمع
- گوشی و حساب‌ها
- وقتی اینترنت قطع می‌شه
- بازداشت: شما و خانواده
- فیلم گرفتن امن
- **خبر درست، شایعهٔ دروغ**

کمک‌های اولیه و زندگی

- کمک‌های اولیه برای نجات جان
- آتش، گاز و برق تو خونه
- آب، غذا و بهداشت وقت قطعی
- آرامش ذهن، بچه‌ها و سالمندها
- همسایه‌ها و ساختمان، با هم

همهٔ راهنماها، رایگان و به فارسی:

iranuncensored.com/fa/ready

یا این کد رو با دوربین گوشی اسکن کنید.